

ved Reglerne. Hvad vilde desuden de kommunale Raad sige? For Landet vil det være Amtsraadene; men de staa efter deres hele Sammenfæctning i en egen Stilling til hele dette Forhold, idet hele den Bevægelse imod Lyendeklassen, som har fremkaldt dette Lovforslag, er udgaaet navnlig fra de Kredse paa Landet, som have privilegeret Valgret til de kommunale Raad, som her skulle give Instruxen. Ved disse Kommunalraads- og Politimesterbestemmelser med Hensyn til disse Fæstemænd komme disse saaledes i en ganske besynderlig Stilling, som ikke er beskiftet andre almindelige Næringsdrivende lige overfor disse Autoriteter, og derved bringes de atter i en noget egen Stilling lige overfor Lyendet. Men at have den Slags officielle Bestillingsmænd, officielle Tølehorn, kan have en langt videregaaende Ubehagelighed og videregaaende Følger, end de Herrer foreskille sig, naar der er Tale om Lyendeforhold. Derfor ønsker jeg, hvor stærkende Bestemmelser man end ivoirigt vil sætte for at udøve Fæstemandsforretningen, at den maa gaa over til at blive fri Næring. I 1868 — saa vidt jeg er indrer — kunde vi vebtage, at vort Sagsførervæsen skulle gaa over i frie Hænder, det vil sige forholdsvis, der er visse Betingelser, men disse ere selv for yngre Mennesker lette at opfylde, og der er i og for sig ikke nogen positiv Garanti enten for særlig Dygtighed til at behandle alle de Forhold, man kan betro til en Sagsfører, eller for særegen Samvittighedsfuldhed, nei paa ingen Maade. Dette have vi dog kunnet gaa med til efter Regjeringens Initiativ, saaledes at Regjeringen er forpligtet til at give en Mand med disse enkelte Betingelser Beskikkelse, og han er altsaa berettiget til at tage og behandle hvilken som helst Formues-Øres- og Evisgag indenfor disse Omraader. Jeg begriber da ikke, hvorfor man ikke i disse underordnede Forhold, som her er Tale om, kan give en Frihed saaledes, at Fæstemandsnæringen saa nogenlunde udøves som anden Næringsdrift. — Med Hensyn til de øvrige Affnit skal jeg ikke sige Andet, end at, hvad der er nødvendigt for at effektuere, at Kontrakterne i Lyendeforholdet skulle opfylde deres lønlige indgaaede Forpligtelser, det skal jeg være med til. Jeg ønsker lige saa lidt, at en Tjenestekar eller en Tjenestepige skal anse sig givne Ord for Noget, der kan kastes i Rende-steinen og rødes bort fra, som jeg ønsker, at Husbonde eller Madmoder skal anse det saaledes. I den Henseende skulle jeg ønske, at vi kunde faae vor Ungdom opdragen til en Erkendelse, der gik i den Retning, og de, der ville gaa mod det Princip, selv om de kunne vinde Noget derved, dem ønsker jeg straffede, enten det saa er den Æne eller den Anden, thi Alle ere lige for Loven (Russe: Forholdsvis!). Nei, ikke forholdsvis i den Forstand, at jeg ønsker lige saa haard Straf for samme Forbrydelse for den Æne som for den Anden. Men jeg vil godt erkjende, at f. Ex. en

Høde paa 10 Kr. for en Mand, der eier 100,000 Kr., er ikke samme Straf for samme Forbrydelse som for en Mand, der ikke eier 10 Kr. Jeg ønsker kun, at Straffen for samme Forbrydelse ikke skal være en Smule mindre for Lyendet end for Husbonden. Men paa den anden Side skulde man jo ogsaa vide at garantere Lyendet mod, at det ikke bliver Gjenstand for en Behandling af Husbonden, som kunde moralsk berettige ham til at gjøre Kontraktbrud, uden at det kan juridisk bevises. Vi maa søge at give Lyendet et Værn i disse Retninger; det er jo vanskeligt nok, men det er ganske naturligt, at, naar vi gaa strengt til Værks mod Kontraktbrud, da ogsaa Lyendet bliver hjulpet. Med Hensyn hertil vil jeg sige, at den høitærede Minister kan vel have Ret, naar han siger, at den Forandring, der er fket i § 9, gaar ud paa en formel Digeststillelse; men det er ikke den blot formelle Digeststillelse, som Loven gaar ud paa at gennemføre, naar man maa erkjende, at reelt blive Parterne høist forskjellig stillede, idet, dersom det er et Gode at faae Sagen afgjort ved offentlig Politret, Loven vil sikkre dette Gode i 999 Tilfælde for Husbonden imod Lyendet, naar den kun vil sikkre Lyendet mod Husbonden i 1; derved bliver der altsaa faktisk ikke nogen Digeststillelse. Dette Punkt er fremdraget af det ærede Medlem, der indledede Forhandlingen, og der er et andet Punkt, han ligeledes gjorde opmærksom paa, nemlig at Forligsmægleren kan fordrø som Betingelse for at ophæve Paategningen, at der erlægges 10—20 Kr., og et æret Medlem, som nu faar Ordet efter mig, mente, at det var ikke for meget forlangt. Jeg gad i Grunden nok vide, om der ikke kunde findes mangfoldige Tilfælde, hvor det mest paapasselige og flittigste Lyende var saaledes stillet, at han ikke kunde opfylde denne Betingelse. Det kunde jo være et Menneske, som maaske var Førstegrøden i en fattig Familie, der havde smaa Spødkende og en syg Moder, for hvis Skuld og til hvis Hjælp han anvendte sin yderste Skilling, hvis han havde nogen tilovers, og som tilmed var undergoven en ond Behandling af sin Husbond; og til ham sige vi: det er det Samme, hvorledes Du er stillet, vi henvise Dig til en enkelt Mand, Forligsmæglerens, Skøn. Men naar han hærken kan faae flettet sin Paategning og saaledes ikke kan faae andet Arbejde, eller har Noget i Bungen, forkommer det mig dog forunderligt, at man vil sikkre ham en senere Undersøgelse, hvorefter han vil kunne blive straffet, naar det efter en nøiere Undersøgelse viser sig, at han virkelig har begaaet Kontraktbrud. Altsaa, den, der Intet eier, og som trænger stærkt til Arbejde strax, ham kan man negte Paategningens Ophævelse, og ham kan man negte en Anden at tage i Arbejde, men den, der eier Noget, kan sikkre sig Paategningen, skjøndt han ikke behøver det saa strengt, thi han kan dog leve nogle Dage, indtil den nøiere Undersøgelse